עמנואל גרוס

מעצר מתגונן

תסכן את שלומם.

במצב דברים זה, שמצד אחד יש מודיעין מהימן, המלמד על מעורבות של החשוד במעשה טרור, ומצד אחר החשוד אינו משתף פעולה בחקירה, ולא ניתן לחשוף את מקורות המידע לא בפניו ולא בפני בית המשפט — לא נותר אלא לנקוט צעד יוצא דופן של מעצר מינהלי.

השימוש במעצר מינהלי אמנם סותר לכאורה את הזכויות החוקתיות הבסיסיות של החשוד — כמו, למשל, הזכות לדעת מה החשדות נגדו, מי העדים נגדו, והזכות שלו להסתייע בעורך דין. כל אלה נמנעים מאדם שנעצר במעצר מינהלי משום שאין אפשרות לחשוף בפניו או בפני עורך דינו את מקורות המידע, בלי לסכן אותם.

על פי החוק בישראל, מעצר מינהלי נתון לביקורת שיפוטית של נשיא בית משפט מחוזי, ואף על פי שתקופת המעצר אינה מוגבלת בזמן, ושר הביטחון רשאי לחזור ולהאריך את המעצר מדי שישה חודשים — בכל זאת בית המשפט העליון סייג סמכות זו בכך שהיא מחויבת להיות מידתית. לאמור: אין להשתמש בסמכות הארכת המעצר באופן לא מידתי, ובמקום שאין נשקפת עוד סכנה מאותו חשוד.

ואת ועוד, החוק מחייב ביקורת תקופתית מדי שלושה חודשים על ידי בית המשפט, וניתן לערער על החלטת בית המשפט המחוזי בפני שופט של בית המשפט העליון.

המעצר המינהלי הוא לגיטימי גם על פי המשפט הבינלאומי, הגם שבדומה למצב בישראל יש לעשות בו שימוש זהיר ותריג. במקרה של הטרור היהודי, בדומה למה שקורה לפעמים גם בטרור הפלסטיני, אין למדינת ישראל מנוס אלא

אורי אבנרי

ייהוד המדינה העברית

אחרי מלחמת העולם השנייה השתתפתי בהרבה הפגנות נגד השלטון הבריטי. בכולן היתה הסיסמה: "עלייה חופשית! מדינה עברית!" אינני זוכר שום הפגנה שבה צעקו: "עלייה חופשית! מדינה יהודית!" "מדינה יהודית" נשמע לנו אז כדבר והיפוכו. כל מה שהיה שייך ליישוב בארץ היה "עברי". כל מה שהיה שייך לקהילות בגולה היה "יהודי". חקלאות עברית, מחתרת עברית, העיר העברית הראשונה. דת יהודית, גולה יהודית, עלייה יהודית.

אפשר לעלעל בכל עיתון שהופיע בארץ בימי היישוב. המרתג "יהודי" לדברים שקמו בארץ לא היה קיים כמעט. שפת הדיבור אימצה את ההבחנה הזאת הרבה לפני שקמה קבוצה קטנה של סופרים ואמנים, שהביאו אותה עד כדי קיצוניות. קבוצה זו, שכונתה בפי אברהם שלונסקי בכינוי הגנאי "כנענים", טענה שאין לנו שום קשר עם היהודים ושאנחנו אומה "עברית" ישנה-חדשה, שקפצה על פני אלפיים שנה של תולדות הפזורה היהודית.

אם כן, איך קרה, שההכרזה על הקמת המדינה בתש"ח מדברת על "מדינה יהודית"? כדי להבין זאת יש לחזור למציאות של אז. בעיני הבריטים, היו בארץ שני עמים: ערבי ויהודי. החלטת החלוקה של האו"ם פסקה לכן על הקמת מדינה ערבית ומדינה יהודית. מגילת העצמאות התבססה על החלטה זו והכריזה על הקמת "מדינה יהודית, היא מדינת ישראל".

באותה העת היה מצב הדת היהודית בארץ בשפל המדרגה. כנסר נרתי וזמן מה במושב נהלל. מייסדיו חיו שנים רבות בצריפי עץ עלובים. כאשר יכלו להקים מבני אבן, בנו רפתות, רק אחר כך בנו בתים צנועים לעצמם. אחר כך בנו מפעל לעיבוד חלב, ואחר כך את "בית העם". היה גם בית כנסת — צריף קטן ועזוב, שבו התפללו הזקנים. ההרגשה הכללית היתה, שהדת היהודית בארץ גוועת ותמות כאשר הזקנים והזקנות שעוד דבקו בה ילכו לעולמם. הציונות, כך האמינו, באה במקום הדת.

גם דוד בן גוריון סבר כך. שאם לא כן, לא היה עולה בדעתו לשחרר את בחורי הישיבה מהשירות הצבאי, שהיה קודש בעיניו. שחרור של כמה מאות בחורים היה טוב בעיניו כדי לפתור בעיות קואליציוניות. מאותה הסיבה התיר את קיומו של זרם החינוך הממלכתי-הדתי. "התוקף" חיסל את זרם החינוך "הפועלי", שבו ראה סכנה ל"ממלכתיות", אך התיר את "הממלכתי דתי" מפני שהיה משוכנע שהדת גוססת ואינה מהווה עוד סכנה. גם הקיבוץ הדתי היה איבר מדולדל, הבן החורג של "ארץ-ישראל העובדת". החרדים, אי-שם בשוליים, זכו, במקרה הטוב ביותר, לחיוך סלחני, כתופעה מעוררת רחמים.

לקראת סוף שנות ה-50 התחיל הגלגל להתהפך. גרמו לכך כמה התרחשויות, שלא היו קשורות זו בזו אך היתה להן השפעה מצטברת: ראשית, השואה, שסיפורים הנוראיים, שנחשפו בהדרגה, גרמו ביישוב להרהורי חרטה. הרי חיינו כאן באושר ובעושר (יחסית) כשהיהודים נרצחו שם בהמוניהם. ליהים גרם משפט אייכמן למהפך תודעתי.

התרחשות נוספת היתה העלייה ההמונית מארצות האיסלאם. הבאים החדשים היו דתיים מסורתיים מתונים, כפי שהיו אז גם המוסלמים בארצות מוצאם. הרוב הבולגרי ביטא רכב בשבתות על אופניו למשחקי הכדורגל של הקבוצה הבולגרית. אבל הרבנים המזרחים נפלו בשבי הרבנים הליטאים הקנאים, לבשו את בגדיהם והקצינו. הילודה הרבה של הציבור הדתי והחרדי שינתה במהרה את הדמוגרפיה. החינוך הדתי והחרדי לא הצטמק, כפי שקיווה בן גוריון, אלא התרחב בצעדי ענק.

> יש בהיסטוריה דוגמאות רבות למדינות שבהן השתלטו אנשי אזור-הגבול הקשוחים על המרכז הרכרוכי

במלחמת ששת הימים קרה המפנה הדרמטי. הניצחון המדהים של צה"ל החילוני נהפך לחגיגה דתית; "הכותל בידינו" נהפך לסיסמת קרב דתית-קנאית. הציבור היהודי הדתי, שעד אז היה מושפל ומצטנע, נהפך פתאום לתוקפן ושתלטן. המפלגה הדתית-לאומית, שעד אז היתה המפלגה המתונה ביותר בממשלה, הפכה את עורה ועברה לצד הלאומי הקיצוני. הנוער שלה, חניך הזרם הממלכתי-הדתי ו"בני עקיבא", הוליד את ההתנחלויות הקיצוניות.

באחרונה אנחנו עדים לתרפעה נוספת. בעבר שררה שנאת תהומית בין הנוער הדתי-הלאומי לנוער החרדי. עכשיו הם מתחילים להתחבר — הדתיים-הלאומיים מתחרדים מבחינה דתית, החרדים נהפכים לקנאים מבחינה לאומנית.

מעשי הזוועה האחרונים של "נוער הגבעות" ושל בחורים חרדים הם כתובת על הקיר (פשוטו כמשמעו). נוער ההתנחלויות, עם "חוזרים בתשובה" מופרעים, חרדים במוטיבציה חזקה לאין שיעור מזאת של בני "הבועה התל אביבית" ושאר הציבור החילוני.

יש בהיסטוריה דוגמאות רבות למדינות שבהן השתלטו אנשי אזור-הגבול הקשוחים על המרכז הרכרוכי. אנשי הספר רגילים למלחמות, בעוד אנשי המרכז יוצרים תרבות. פרוסיה, אזור-ספר נידח שעסק ברצח-עם מסושך, השתלטה על גרמניה. חבל פידמונט הנידח איחד את איטליה המודרנית. אנשי הגליל השתלטו בשעתם על ירושלים וגרמו לחורבן. המכבזאים השתלטו על סין, והיפנים על אסיה המזרחית.

סכנה זו מרחפת עכשיו על ישראל. המתנחלים אינם עשבי פרא ולא נוער שוליים. הם סכנה קיומית ומיידית לכל מה שנבנה בארץ בדורות האחרונים. המדינה העברית נעלמת, ובמקומה משתלטת המדינה היהודית. אין זו היהדות שצמחה באלפיים השנים האחרונות בגולה, היהדות של יוחנן בן-זכאי, היהדות של עדה מפוזרת שסלדה מאלימות. אנחנו עדים עכשיו למוטציה של היהדות, יהדות חדשה, קנאית, אלימה, ועכשיו גם רצחנית. היא עלולה לקבור את המדינה, כפי שקברה את הבית השני.

עוד אפשר להציל. אך לשם כך דרושה התעוררות של ישראל האמיתית, החילונית, הלאומית — עוז לתמורה בטרם פורענות.

שכנים

צבי בראל

הפצצה הא

לא רק בקונגרס יש השואפים הגרעין; מתנגדי ההסכם בא מדובר ב"מכירת האינטרס

הקריקטורה שפורסמה בשבוע שעבר בעיתון האיראני "שרק" אינה מותירה מקום לדמיון. מצוירים בה כמה מטוסים אורחיים בדמות ציפורי טרף העטות על איראן, ולצדם הכיתוב "אנשי עסקים רבים מגיעים לאיראן". עכשיו נדרשים מקבלי ההחלטות באיראן להפעיל את מסננות הכסף, לנפות את החברות הזרות שיוכלו לזכות במכרזים הנכספים, את אלה שיקימו עליהן קשיים ואת אלה שיתבקשו לא להגיע כלל.

לדברי דוברים איראנים, כ-6,500 חברות זרות כבר הודיעו על נכונותן לעשות עסקים באיראן, חברות איטלקיות קיבלו היתר ראשוני לפעול בתחום תשתיות הנפט, חברות אירופיות ישקמו את צי המטוסים האזרחיים באיראן, ורק מקדונלד'ס מסתובבת בינתיים על הגריל האיראני ומעוררת סערה ציבורית. עורך העיתון "כיהאן", הממונה על ידי עלי חמינאי, הזהיר, שסניף הרשת בטהראן עלול להיות בסיס לריגול אחרי הלכי הרוח של אזרחי איראן.

> רשת מקדונלד'ס, חוששים באיראן, עלולה להיות בסיס לריגול

איש ציבור איראני אחר